

Vredekerk Soesterberg, 30 maart 2025

Bijbellezing: Johannes 8:1-11

Eens ging Jezus naar de Olijfberg en vroeg in de morgen was hij weer in de tempel. Het volk kwam naar hem toe, hij ging zitten en gaf hun onderricht. Toen brachten de schriftgeleerden en Farizeeën een vrouw bij hem die op overspel betrappt was. Ze zetten haar in het midden en zeiden tegen Jezus: ‘Meester, deze vrouw is op heterdaad betrappt toen ze overspel pleegde.

Mozes draagt ons in de wet op zulke vrouwen te stenigen. Wat vindt u daarvan?’ Dit zeiden ze om hem op de proef te stellen, om te zien of ze hem konden aanklagen. Jezus bukte zich en schreef met zijn vinger op de grond. Toen ze bleven aandringen, richtte hij zich op en zei: ‘Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar werpen.’ Hij bukte zich weer en schreef op de grond. Toen ze dat hoorden gingen ze weg, een voor een, de oudsten het eerst, en ze lieten hem alleen, met de vrouw die in het midden stond. Jezus richtte zich op en vroeg haar: ‘Waar zijn ze? Heeft niemand u veroordeeld?’ ‘Niemand heer’, zei ze. ‘Ik veroordeel u ook niet,’ zei Jezus. ‘Ga naar huis, en zondig vanaf nu niet meer.’

Thema: Scheppende barmhartigheid

Overweging

Misschien lijkt het evangelie een verhaal uit een heel andere tijd te vertellen, maar dat is het niet, integendeel, het is een verhaal uit de hedendaagse werkelijkheid. Een vrouw wordt door Schriftgeleerden en Farizeeën naar Jezus gebracht met de beschuldiging dat ze op heterdaad betrapt is. Ze heeft overspel gepleegd, dus verdient ze volgens de wet van Mozes gestenigd te worden. Van de man met wie ze dat overspel gepleegd heeft, is niets te bekennen. Blijkbaar gaat hij vrijuit, want hij is een man, en mannen hebben rechten, vrouwen hebben dat niet.

Het is daarmee een verhaal van vreselijke vrouwendiscriminatie, en dat is helemaal niet uit een andere tijd, integendeel. Wereldwijd worden vrouwen tot op de dag van vandaag gediscrimineerd, vervolgd, verkracht, verminkt, gestenigd, niet omdat ze misdaden gepleegd hebben, maar omdat ze vrouw zijn. Dat is ook zo in het evangelie. De Schriftgeleerden en Farizeeën genieten er zelfs van, want ‘die zondares is toch maar een vrouw, we gaan ons dus eens goed amuseren’ lijken ze te denken. En dat klinkt zo hedendaags in zoveel landen, zo vreselijk hedendaags, terwijl er in die landen bar weinig wordt gedaan om tegen deze praktijken in te gaan, integendeel.

Maar hoe anders is Jezus. Hij leeft in een tijd en een cultuur waarin de vrouw zo goed als geen rechten heeft, maar bij Hem heeft ze dat wél, en is ze in elk opzicht

evenwaardig aan een man. En dus lezen we in andere delen van het evangelie dat Jezus niet met een man, maar met een Samaritaanse vrouw een bijzonder diepgaand gesprek heeft over geloof; dat Maria en Martha met de mannen mogen meeluisteren naar zijn onderricht; dat Jezus ingaat op de vraag van een Kanaänitische vrouw om haar bezeten dochter te genezen, en nog zoveel meer. En aan wie verschijnt Hij het eerst na zijn verrijzenis? Exact! Niet aan de mannen, wel aan Maria Magdalena en aan een andere vrouw die ook Maria heet. Voor Jezus zijn vrouwen dus helemaal niet minderwaardig, zeker niet. Wellicht is dat ook een van de redenen dat Hij zoveel vijanden heeft onder de Schriftgeleerden en de Farizeeën. Dat zal er na zijn optreden in het verhaal van vandaag niet beter op worden. Vóór zijn ogen willen ze een vrouw stenigen, en als ze Hem vragen wat Hij daarvan vindt, gaat Hij niet eens in op hun vraag. Hij doet zelfs of het Hem niet interesseert, want Hij schrijft met zijn vinger op de grond in het zand.

(Tussen haakjes: we weten niet wat hij daar in het zand opschreef, maar het is misschien wel aardig om de volgende vergelijking te trekken: God schreef de tien geboden op steen, onuitwisbaar; Jezus schreef wellicht de zonden tegen die tien geboden in het zand, en die zijn dus uitwisbaar. M.a.w. ieder mens verdient een nieuwe kans. Maar dit terzijde.)

En wanneer de Schriftgeleerden en Farizeeën blijven aandringen, zegt Hij: ‘Laat degene onder u die zonder

zonden is, het eerst een steen op haar werpen', en Hij schrijft verder op de grond. En daarmee schiep Hij voor de vrouw in zijn barmhartigheid een nieuw leven. Scheppende barmhartigheid. Zij kon weer vooruit!

‘Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen.’ Het is een zeer bekende uitspraak, die Jezus ook tot ons richt. Nee, wij gaan geen vrouwen stenigen, zeker niet, maar werpen wij in ons oordeel niet heel snel met stenen? Niet letterlijk, maar figuurlijk.

Zijn bijvoorbeeld alle mensen voor ons gelijkwaardig, zoals ze dat voor Jezus zijn? Zeggen en denken we niet heel gauw als iemand het niet goed maakt dat het zijn of haar eigen schuld is? Zijn we niet heel snel in ons oordeel over het doen en denken van anderen? Spiegelen we ons dus misschien toch aan de Schriftgeleerden en de Farizeeën?

Misschien klinkt het raar, maar het zou goed zijn als we dat inderdaad geregeld zouden doen, dat spiegelen. Niet om stenen te werpen, maar om ons even bewust te zijn van onze eigen tekortkomingen, net als die mannen bij Jezus. Wanneer Jezus zegt dat hij die zonder zonde is de eerste steen maar moet werpen, staan ze op en verdwijnen ze. Ze denken er niet eens meer aan de vrouw te stenigen, want ze beseffen dat ook zij helemaal niet foutloos zijn.

Lijken wij in dat opzicht op hen? Beseffen ook wij dat we niet zo perfect zijn als we ons misschien willen voordoen? Misschien zijn we heel snel in ons oordeel

over anderen, maar oordelen we ook net zo snel over onszelf?

Dat is wat Jezus ons vandaag bijbrengt: dat we onze eigen goedheid niet moeten overschatten, en dat we niet moeten oordelen. Zelf brengt Hij tot leven wat we in Jesaja 43:19 kunnen lezen, een tekst die in de katholieke kerk vaak samen met het evangelie van vandaag wordt gelezen. Daar zegt God de Eeuwige: ‘Ik onderneem iets nieuws, het begin is er al. Zie je het niet?’ Dat is ook wat Jezus doet: iets nieuws ondernemen, door zijn scheppende barmhartigheid nieuw leven schenken aan anderen. En dat is: niet oordelen, en zeker niet veroordelen, maar open staan voor de menselijke zwakheid en bereid zijn om te helpen. ‘Ik veroordeel u niet’, zegt Hij tot de vrouw, en Hij voegt eraan toe: ‘Ga heen, en zondig vanaf nu niet meer.’

En dat zegt Jezus dus ook tegen ons: niet veroordelen, geen stenen werpen naar andere mensen, en niet zondigen door te stikken in onze zelfvoldaanheid, maar streven naar een leven van liefde, van inzet, van begrip, van zorg. Een leven zoals Hij er zelf een heeft geleefd. Laten ook wij dat proberen te doen. Amen.

Pastor Gemma L.C.M. van Kesteren